

UDK 327(497.6)

DOI br. 10.7251/SVR1408337S

COBISS.SI-ID 4271128

PRIKAZ STUDIJE

„MEĐUDOMAĆA POLITIKA (Dileme spoljne politike BiH)“

Autor: **prof. dr Luke V. Todorovića**

Izdavač: **Nezavisni univerzitet Banja Luka, 2012.**

Štampa: **Grafid Banjaluka**

U 2013. godini u izdanju Nezavisnog univerziteta Banja Luka, javnosti je predstavljena naučna studija veoma interesantnog naziva *Međudomaća politika*, autora dr Luke V. Todorovića, vanrednog profesora. Studija je obima 409 strana teksta sa 199 fusnota i nekoliko grafičko-tabelarnih prikaza. Studija je po formi, sadržajno i logički veoma kvalitetno utemeljena i naučno koncipirana.

Novokomponovana kovanica – *međudomaća* (engl. intermestic), kako autor ističe, ukazuje na pitanja sa kojima se države suočavaju, a istovremeno su i međunarodna i domaća. To su, pre svega, vojna moć, ekonomski razvoj, i politički

sistemi koji utiču i na unutrašnje i na međunarodne odnose. One su, tradicionalno razdvojene celine, ali se sve više spajaju i u ono što se naziva međudomaćom politikom. To se naročito odnosi na poziciju Bosne i Hercegovine kao međunarodno-pravno priznatog subjekta međunarodnih odnosa, ali i zemlje vrlo kompleksne unutrašnje strukture, gde je za spoljnu politiku potrebno usaglašavanje unutrašnjih subjekata u procesu odlučivanja. Ovako definisan naslov je, bez sumnje, dobro odabran i

„pokriva“ tekst koji sledi. Struktura studije (sadržaj, uvod, četiri celine glavnog dela i literatura) logički sledi iz naslova, a sadržaj glavnog dela odražava suštinu i namere autora.

Glavni deo je podeljen u četiri poglavlja, a svako poglavlje na nekoliko posebnih celina koje se odnose na fenomene savremenih međunarodnih odnosa koji obuhvataju globalne procese i dileme, odnose među velikim silama, ali i učešće malih država i transnacionalnih subjekata u procesima vođenja međudomaće politike.

U prvom poglavlju (na 160 strana teksta) autor detaljno objašnjava *Međunarodnu zajednicu i njenu organizovanost*. Objasneni su: Spoljno-političko adaptiranje države na međunarodni sistem, konflikti kao prateća pojava međunarodnih odnosa, geopolitički poredak i spoljna politika, ekonomska moć država, vojna moć država, politički sistemi i društveno uređenje, analitičko teorijsko određenje pojma spoljne politike, ciljevi i interakcija spoljne politike, sredstva u spoljnoj politici i država kao glavni nosilac spoljne politike aktivnosti i odlučivanja. Težište u ovom delu studije je na objašnjenju političkih, ekonomskih, propagandnih i vojnih sredstava u međunarodnim odnosima.

U drugom delu studije autor je argumentovano, koncizno, neposredno i određeno objasnio *odlučivanje u spoljnoj politici*. Date su teorijske osnove spoljne politike i političkog odlučivanja kao veoma osetljivog i značajnog procesa u međudomaćoj komunikaciji. Takođe su definisani i objašnjeni pojmovi: odlučivanje i racionalnost, politička moć i odlučivanje, birokratska politika odlučivanja i proces političkog odlučivanja. Ukazano je i na izuzetnu važnost medija i lobiranja kao fenomena savremenog doba i na njihovu ulogu u procesu definisanja i realizacije spoljne politike. Težište u ovom delu autor, ipak, usmerava na objašnjenje političke moći odlučivanja (sa posebnim osvrtom na liderstvo) i na sam tok tog procesa odlučivanja. U ovom delu studije, autor se vešto koristi komparativnom analizom stavova brojnih (naročito inostranih) autora gde pravi kritički prikaz i jasno i argumentovano ukazuje na određene prednosti i nedostatke.

U trećem delu objašnjena je *kompleksnost spoljnopolitičkog odlučivanja u Bosni i Hercegovini*. Detaljno su objašnjeni subjekti kreiranja spoljne politike BiH, neformalni subjekti, determinante kreiranja spoljne politike BiH i uticaj te politike na identitet i imidž BiH. Posebno je ukazano na poteškoće realizacije politike u BiH i uticaj brojnih faktora na tu politiku. Posebno se pokusira na specifične pojave i procese koji se prelamaju kroz poimanje identiteta, imidža, suverenosti i efikasnosti te države i ostvarivanje njenog ugleda i uticaja na regionalnom i međunarodnom planu. U celom tom kontekstu ukazuje i na uticaje regionalnih i velikih sila i verskih institucija na unutrašnje stanje i odnose u toj državi.

U četvrtom delu objašnjene su *međunarodne organizacije i BiH*. Obradene su: Evropska unija, Ujedinjene nacije, severnoatlantski savez – NATO, Organizacija za bezbednost i saradnju – OEBS, Svetska trgovinska organizacija – STO, Organizacija islamske konferencije – OIC, i Regionalne inicijative i multilateralne saradnja. Autor u ovom delu kona-

čno daje svoje viđenje složenosti međunarodne zajednice u kojoj se kreće Bosna i Hercegovina kao i složenosti uspostavljanja i održavanja aktivnijih odnosa i unutrašnje stabilnosti.

U spisku literature autor navodi bogatu bibliografsku građu od 277 bibliografskih jedinica fundamentalnog karaktera, pretežno na engleskom jeziku što mu daje na kvalitetu.

Autor je u istraživanju i izradi studije koristio mnoštvo naučnih metoda, ali su analiza sadržaja i deduktivno komparativna metoda evidentne u skoro celom tekstu glavnog dela studije. Naročito su komparirani stavovi brojnih autora o analiziranim pojavama, pojmovima i terminima. Intenzivno je korišćena metoda klasifikacije i definicije u kombinaciji s logičkim metodama (analizom, sintezom, indukcijom, dedukcijom).

U celom tekstu se oseća originalnost autorovih stavova i teorema. To je naročito evidentno u delovima o kompleksnosti spoljnopolitičkog odlučivanja u Bosni i Hercegovini. Taj deo predstavlja i egzemplar valjane eksplikacije, od prikazivanja i ukrštanja podataka i vrednosnih sudova preko identifikacije i veštog korišćenja činjenica do valjane logičke argumentacije i vešte implementacije u konzistentnu teoriju. Takav pristup, autora pre svega, podrazumeva posedovanje valjanih empirijskih podataka, metodološka znanja, mogućnost valjanog zaključivanja i predviđanja, bogatstvo jezika i stila i dugogodišnje iskustvo u istraživanju u oblasti političkih nauka, a posebno unutrašnje politike.

Studija predstavlja veoma značajno delo edukativnog karaktera zato što pokriva sadržaje nekoliko predmeta studijskog programa na fakultetu za političke nauke – pre svega sadržaje studijskih programa o međunarodnim odnosima, političkim sistemima uopšte i konkretno u BiH i deo o međunarodnim organizacijama. Studija takođe može poslužiti i kao korisna osnova za dalja individualna i timska istraživanja u navedenoj oblasti, a naročito za izradu diplomskih i seminarskih radova, magistarskih teza i doktorskih disertacija. Ona može biti veoma korisna u edukativnom procesu studenata političkih nauka, ali može poslužiti i brojnim drugim čitaocima naročito onim koji se profesionalno bave politikom.

Na osnovu navedenog može se zaključiti da studija: „Međudomaća politika: dileme spoljne politike Bosne i Hercegovine“, autora prof. dr Luke V. Todorovića predstavlja originalno delo o spoljnoj i unutrašnjoj politici uopšte i Bosne i Hercegovine posebno. Iako je prevashodno namenjena kao fakultetski udžbenik, ova studija je sadržajem, načinom saopštavanja, jezikom i stilom saopštavanja bliska i širokom krugu čitalaca. Njene osnovne vrednosti su: saznajne, naučno podsticajne, metodološke, aktuelne i etičke. Zato je sa zadovoljstvom preporučujem našim čitaocima.

Prof. dr Momčilo Sakan
Nezavisni univerzitet Banja Luka